

Ugdyti draugystėje

„Tėvų idealą galima konkretizuoti taip, jog jie turi tapti savo vaikų draugais“ – sakydavo šv. Josemaria. Tik tokiu būdu yra kuriamas pasitikėjimas, kuris įgalina auklėjimą.

2019-07-16

Tai, kas yra svarbiausia auklėjime, nesiremia žinių ar gebėjimų perdavimu, bet pagalba artimui, kad vaikas augtų kaip asmenybė ir lavintų visus savo gebėjimus, kurie yra Dievo dovana.

Be abejo, yra būtinas instruktavimas, žinių perdavimas, tačiau šioje vietoje niekada negalima pamiršti, kad ugdymo esmė peržengia intelektinių ar fizinių gebėjimų lavinimo ribas. Ugdymas reikalauja laisvos ugdytinio valios pažadinimo, o kartu su tuo ir jo atsakomybės.

Todėl ugdyme yra būtina kelti vaikų amžių atitinkančius tikslus ir siekius, kurie suteiktų prasmę ir vertę priiimtam ugdymo darbui.

Ugdyti su draugyste

Kartu negalime pamiršti, kad (ypač pirmaisiais raidos etapais) svarbiu ugdymo aspektu yra jausmai. Valia ir protas nesivysto atitrūkę nuo emocijų, jausmų. Be to, emocinė pusiausvyra yra būtina sąlyga tam, kad intelektas ir valia galėtų pilnai išsiskleisti. Priešingu atveju, lengvai gali atsirasti dinamikos sutrikimų, o tai vėliau gali privesti prie asmenybės sutrikimų.

Bet kaip pasiekti tokią tvarką ir harmoniją vaiko jausmų sferoje, o vėliau paauglio ir suaugusiojo? Galbūt susiduriame su sunkiausiais pedagoginio darbo klausimais todėl, kad tai susiję su praktine problema, už kurią atsakinga kiekviena šeima. Vis dėlto, užtikrintai galime pateikti pirmąjį atsakymą: raktinis sprendimas yra pasitikėjimo atmosferos sukūrimas.

„O jūs, tėvai, neerzinkite savo vaikų, kad jie nepasidarytų baugštūs“ [1] – pataria Apaštalas. Taip mūsų vaikai taptų baugštūs, nedrąsūs, bijantys prisiimti atsakomybę. Pussillus animus: maža, skurdi dvasia.

Pasitikėjimo kūrimas yra susijęs su draugyste – aplinka, kuri išlaisvina tikrąją ugdomąją veiklą. Todėl tėvai turi dėti pastangas tapti savo vaikų draugais. Daug kartų tai patarinėjo šv. Josemaria: **„Nėra tinkamas**

kelias kažką primetinėti per jėgą, autoritariškai. Tėvų idealą galima konkretizuoti taip, jog jie turi tapti savo vaikų draugais – draugais, kuriems yra patikimi savi rūpesčiai; su kuriais yra aptariamose problemos; iš kurių tikimasi veiksmingos ir nuoširdžios pagalbos“ [2].

Iš pirmo karto yra sunku suprasti, ką reiškia žodžiai: „tapti savo vaiko draugu“. Pastebime tam tikrą kontrastą: draugystė iš esmės jungia lygius žmones, tuo tarpu vaiko ir tėvų santykiuose yra natūrali asimetrija.

Vaikai visuomet iš tėvų gauna daug daugiau negu patys gali jiems duoti. Ir niekada negalės sumokėti skolos, kurią yra jiems skolingi. Tėvai paprastai nesusimąsto, kad aukojasi dėl savo vaikų. O jei ir taip, – vis tiek į tai, kas yra dovana vaikams, nežiūri kaip į nuostolį. Dažnai nekreipia

dėmesio į savo poreikius. Netgi vaikų poreikius priima kaip savo. Galėtų už juos atiduoti gyvybę ir iš esmės dažnai kasdien ją atiduoda, neatkreipdami į tai dėmesio. Labai sunku būtų surasti didesnę „neatlygintinumą“ žmonių santykiuose.

Tačiau taip pat yra tiesa ir tai, kad tėvai praturtėja dėka savo vaikų – mat tėvystė yra visuomet nauja patirtis, taip, kaip ir pats asmuo. Tėvai gauna kažką labai svarbaus iš savo vaikų – pirmiausia meilę, kurios niekas kitas negalės jiems duoti; be to, galimybę perlipti per save pačius, atsižadėti savęs atsiduodant kitam asmeniui – vyras žmonai, žmona vyrui, ir abu savo vaikams. Tai taip pat padeda jiems augti kaip asmenybėms.

Asmuo savo pilnatvę gali atrasti tik meilėje. Kaip moko II Vatikano susirinkimas, „žmogus, vienintelis

kūrinyš žemėje, kurio Dievas norėjo dėl jo paties, gali visiškai atrasti save tik nuoširdžiai save atiduodamas” [3]. Meilės davimas ir gavimas yra vienintelis dalykas, kuris gali pripildyti žmogaus gyvenimą turiniu ir „svoriu“. „Mano svoris yra mano meilė“ – sakė šv. Augustinas [4]. O meilė yra pilnesnė tame, kuris geba ištvirti sunkumuose dėl asmens, kurį myli, negu tame, kuris sugeba tik mielai su tuo asmeniu praleisti laiką.

Meilę visuomet lydi pasiaukojimas. Ir atrodo logiška, kad pasitikėjimo ir draugystės atmosferos su vaikais kūrimas to taip pat reikalauja. Šeimos klimatą reikia kurti. Tai nėra kažkas, ką gauname „patiektą ant lėkštutės“. Tai nereiškia, kad susiduriame su sunkia užduotimi, ar tokia, kuri reikalautų ypatingo pasiruošimo. Užtenka atkreipti dėmesį į mažas smulkmenas, mokėti parodyti meilės, kurią nešiojame savyje, gestą.

Šeimyninė aplinka pirmiausia siejasi su meile, kurią vienas kitam turi ir rodo sutuoktiniai. Galima būtų sakyti, kad meilė, kurią gauna vaikai, yra tėvų vienas kitam rodomos meilės perteklius. Vaikai gyvena dėka šios aplinkos, nors galbūt jaučia ją tik nesąmoningai, nesusimąstydami apie jos egzistavimą.

Logiškai mąstant, ši harmonija tampa dar svarbesnė, kai kalbama apie tiesiogiai su vaikais susijusius veiksmus. Ugdymo srityje yra akivaizdu, kad tėvai turi veikti vieningai, pavyzdžiui, vieno iš tėvų priimtos priemonės turi būti remiamos ir kito. Priešingu atveju tai nebus ugdymas.

Tėvai taip pat turi kartu ugdytis ir mokytis, kaip ugdyti. Neišugdyti motina ir tėvas sunkiai galės tapti gerais ugdytojais. Jie turi augti puoselėdami santuokinę ryšį ir

tobulėdami dorybėse, o taip pat kartu ieškoti pozityvios paramos savo vaikams.

Ugdyti draugystei

Pasitikėjimas – tai geriausia aplinka augti draugystei. O draugystė, tuo tarpu, kuria atmosferą kupiną nuoširdumo, saugumo ir ramybės. Ji sukuria sąlygas, kurios ne tik leidžia vyksti atitinkamai komunikacijai tarp sutuoktinių, tačiau taip pat suteikia mainų galimybę tėvų ir vaikų santykiuose bei tarp pačių vaikų.

Laikydami šios minties pastebėsime, kad konfliktai tarp tėvų skiriasi nuo konfliktų tarp jų vaikų. Tarp pastarųjų berniukai pasitaiko dažnai, kas yra visiškai normalu. Kiekvienas iš mūsų vienaip ar kitaip kovoja dėl savo tikslų, juolab jei „išteklių“ kiekis yra ribotas. Kiekvienas vaikas norėtų eiti susikibęs rankomis su mama, sėdėti automobilio priekyje, būti tėčio

numylėtiniu arba pirmas išpakuoti naują žaislą. Tačiau tokio pobūdžio ginčai gali tapti labai svarbūs ir padėti socializuotis. Ginčai tarp vaikų duoda tėvams galimybę mokyti trokšti gėrio kitam asmeniui, atleisti, užleisti ir, esant reikalui, išlaikyti savo poziciją. Gerai nukreipti santykiai su broliais ir seserimis paskatina natūralų nuoširdumą savo šeimai, kuris stiprina ugdymą dorybėse ir formuoja draugystę, kuri truks visą gyvenimą.

Tačiau šeimoje taip pat reikia atkreipti dėmesį į tai, kaip stiprinti draugystę tarp sutuoktinių. Neretai barniai santuokoje kyla dėl tam tikrų trūkumų komunikacijoje. Priežastys gali būti labai įvairios: skirtingas požiūris į situaciją, leidimas rutinai apimti kasdienybę ar blogai nuotaikai įsiskverbti į aplinką... Bet kokių atveju, supratimo ryšys liko nutrauktas.

Reikia tirti save patį, prašyti atleidimo ir atleisti. „**Jei turėčiau tėvams duoti kokį nors patarimą, pirmiausia siūlyčiau tai: tegul jūsų vaikai mato – o jie mato viską nuo mažumės ir teisia, neapsigaukite – jog stengiatės gyventi pagal savo tikėjimą; jog Dievas nėra tik jūsų lūpose, bet ir jūsų veiksmuose; jog stengiatės būti nuoširdūs ir ištikimi; jog tikrai vienas kitą mylite, ir juos mylite.**“ [5]

Vaikai nesitiki iš savo tėvų, kad jie būtų labai protingi, ypač simpatiški ar kad duotų vaikams labai gerus patarimus. Vaikai taip pat netrokšta, kad tėvai būtų nuostabūs darbininkai, ar kad apdovanotų juos žaislais, ar užtikrintų jiems fantastiškas atostogas.

Tai, ko vaikai iš tiesų trokšta, yra noras matyti, kad tėvai myli ir gerbia vienas kitą. Ir kad taip pat myli ir gerbia juos. Jiems reikia duoti

**„gyvenimo, įkūnyto į konkrečią
būtį, vertės ir prasmės liudijimus,
patvirtintus įvairiomis
aplinkybėmis bei situacijomis,
kurios atslenka bėgant metams.“**

[6]

Tikrai, kaip sakydavo šv. Josemaría, šeima yra svarbiausias ir vaisingiausias tėvų verslas, jeigu puoselėjama su išmintimi. Ji reikalauja ištvermės dorybių augime ir nepertraukiamų pastangų nenustoti budėti. Norint tai pasiekti susiduriama su sunkumais: Kaip duoti vertybinį gyvenimo prasmės liudijimą? Kaip išlaikyti elgesio nuoseklumą? Ir, galiausiai, kaip išauklėti vaikus draugystei, arba, kitais žodžiais tariant, meilei ir laimei?

Kaip jau buvo pasakyta, pati meilė, kurią sutuoktiniai rodo vienas kitam ir kurią moka duoti savo vaikams, iš dalies atsako į šiuos klausimus.

Nepaisant to, yra du ypač aktualūs asmenybės augimui ir jos socialinėms galimybėms ugdymo aspektai. Jie daro tiesioginę įtaką asmens laimei. To priežastys yra įvairios, bet kiekvienas jų yra svarbus savaip.

Pirmasis aspektas – ne kartą menkintas – žaidimas. Mokant žaisti vaiką taip dažnai yra susiduriama su išsižadėjimu ir laiko – tos deficitinės prekės, kurią kiekvienas norėtų panaudoti maksimaliai, taip pat ir poilsui – paaukojimu.

Vis dėlto, tėvų laikas yra viena didžiausių dovanų, kokias gali gauti vaikas - tai yra artumo įrodymas, konkretus mylėjimo būdas. Jau vien dėl to žaidimas prisideda prie pasitikėjimo atmosferos kūrimo, kuri padeda augti draugystei tarp tėvų ir vaikų. Be to, žaidimo metu yra kuriamos pamatinės nuostatos –

pagrindas dorybėms, būtinoms susiduriant su gyvenimu.

Antrasis aspektas – tai pati asmenybė. Pats buvimas tėvu ir motina, tas skirtingumas, formuoja berniuko arba mergaitės charakterį bei tapatybę. Jeigu tėvai yra šalia ir teigiamai veikia vaikų ugdymą – šypsodamiesi, keldami klausimus, taisydami, bet ne demotyvuodami – tuomet išmokys juos bene osmozo būdu kaip būti asmeniu, kaip elgtis ir kaip susidurti su gyvenimu.

Jei tėvai kovoja, stengiasi būti geresniais, labiau įsiklausyti, būti džiaugsmingesniais ir mielesniais, tuomet duoda savo vaikams vaizdinį atsakymą į klausimą – kaip gyventi laimingai.

Ši įtaka pasiekia būties gelmes, o jos reikšmė ir pasekmės yra vertinamos tik po tam tikro laiko. Tėvai yra pavyzdžiai, kuriuose vaikas atranda, kokį įnašą į tikro šeimos židinio

funkcionavimą įneša buvimas vyru ar moterimi. Vaikas taip pat atranda, kad laimė ir džiaugsmas yra įmanomi abipusės meilės dėka; pastebi meilės, kaip kilnios tikrovės, harmoningai suderinamos su pasiaukojimu, vertę.

Galiausiai, natūraliai ir spontaniškai šeimyninė aplinka pastūmėja vaiką apibrėžti pastovius atramos taškus savo gyvenime, kurie jam visada padės atrasti tinkamą kryptį nepaisant klystkelių, kurie gali dominuoti visuomenėje. Šeima yra privilegiuota, žmogaus didybės patyrimo vieta.

Visa tai sudaro ypatingą tėviškos meilės, gebančios aukotis aspektą. Iš vienos pusės, tėvai patiria savo gyvenimo prailginimo džiaugsmą. Tuo tarpu, iš kitos pusės, pastebi, kad vaikas auga ir palaipsniui nustoja būti jų dalimi, kad vis labiau taptų pačiu savimi.

Tėvai taip pat bręsta tiek, kiek geba su džiaugsmu stebėti, kaip jų vaikai auga ir tampa vis mažiau nuo jų priklausomi. Iš gyvųjų šaknų, kurios liks visam laikui, palaipsniui ir natūraliai iškyla naujoji, dar „nepublikuota“ biografija, kuri vystosi ir kuri gali neatitikti lūkesčių, puoselėtų kartais dar iki gimimo.

Lengviau yra susidurti su vaikų auklėjimu, jų raida, branda, ar netgi jų nepriklausomybe, kai sutuoktiniai taip pat maitina ir draugystės su Dievu atmosferą. Kai šeima suvokia, jog ji yra *namų bažnyčia* [7], tuomet vaikas paprastai priima tam tikras mažas ir trumpas pamaldumo apraiškas; **„mokosi Viešpatį Dievą įkurti pirmiausių ir giliausių savo jausmų fronte, mokosi traktuoti Viešpatį Dievą kaip Tėvą ir Dievo Motiną kaip Motiną, mokosi melstis. Sekdamas tėvų pavyzdžiu.“** [8]

[1] *Kol* 3, 21.

[2] Šv. Josemaría Escrivá, *Kristus eina pro šalį*, Nr. 27.

[3] Visuotinis Vatikano II Susirinkimas, Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *GAUDIUM ET SPES*, Nr. 24.

[4] Aurelijus Augustinas. *Išpažinimai*, Vilnius, 2004, p. 333.

[5] Šv. Josemaría Escrivá, *Kristus eina pro šalį*, Nr. 28.

[6] Šv. Josemaría Escrivá, *Kristus eina pro šalį*, Nr. 28.

[7] Žr. 1 *Kor* 16, 19.

[8] Šv. Josemaría Escrivá,
*Conversaciones con Mon. Escrivá de
Balaguer*, Nr. 103.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/lt-lt/article/ugdyti-
draugysteje/](https://dev.opusdei.org/lt-lt/article/ugdyti-draugysteje/) (2025-08-05)